

Temari d'oposicions

FORMACIÓ i ORIENTACIÓ LABORAL I

Pilar Hernández Blázquez
Manuela Pilar Millán Sanjuan
Rafael Àngel Gallego Garcia

VERSIÓ CATALUNYA

TEMARIO DE OPOSICIONES **FORMACIÓN Y ORIENTACIÓN LABORAL III**

VERSIÓ CATALUNYA

Pilar Hernández Blázquez
Manuela Pilar Millan
Rafael Àngel Gallego Garcia

Primera edició, 2019

Autora: Pilar Hernández Blázquez, Manuela Pilar Millán Sanjuan i Rafael Àngel Gallego Garcia

Traductor: Rafael Gallego García

Edita: Educàlia Editorial

Imprimeix: Grupo Digital 82, S. L.

ISBN: 978-84-17734-98-5

Dipòsit Legal:

Printed in Spain / Impress a Espanya.

Tots els drets reservats. No està permesa la reimpressió de cap part d'aquest llibre, ni d'imatges ni de text, ni tampoc la seva reproducció, ni utilització, en qualsevol forma o per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic o d'una altra manera, tant coneguda com els que puguin inventar-se, incloent el fotocopiats o enregistrament, ni està permès emmagatzemar-lo en un sistema d'informació i recuperació, sense el permís anticipat i per escrit de l'editor.

Alguna de les imatges que inclou aquest llibre són reproduccions que s'han realitzat aprofitant-se al dret de cita que apareix en l'article 32 de la Llei 22/1987, d'11 de novembre, de la Propietat intel·lectual. *Educalia Editorial agraeix a totes les institucions, tant públiques com privades, citades en aquestes pàgines, la seva col·laboració i demana disculpes per la possible omisió involuntària d'algunes d'elles.

Educàlia Editorial

Av. de les Jacarandas 2 loft 327 46100 Burjassot-València

Tel. 960 624 309 - 963 768 542 - 610 900 111

Email: educaliaeditorial@e-ducalia.com

www.e-ducalia.com

ÍNDICE

- TEMA 40** L'economia com a ciència. El concepte d'escassetat i l'ús alternatiu dels béns. L'activitat econòmica. Els factors productius. Costos d'oportunitat. La població com a condicionant de l'activitat econòmica. ....
5
- TEMA 41** Els sistemes econòmics i l'economia de mercat. Estructures de mercat i formes de competència. El sistema de preus: principis fonamentals. Els subjectes o unitats de decisió econòmica. Tipus bàsics d'agents econòmics. Els sectors econòmics.....
17
- TEMA 42** El funcionament del mercat: la demanda i l'oferta. Elasticitat i desplaçament de les corbes d'oferta i demanda. L'equilibri de mercat. ....
34
- TEMA 43** La teoria del flux circular de la renda. Consum, estalvi i inversió. Macromagnituds relacionades amb la renda. Macromagnituds relacionades amb les despeses. Macromagnituds relacionades amb la producció. Anàlisi de la conjuntura econòmica...
44
- TEMA 44** La política econòmica: fins i medis i instruments. La política fiscal. Els pressupostos generals de l'estat. Els diners: procés de creació dels diners. Els indicadors de la seva variació i la inflació. El sistema financer. El mercat de valors. La política monetària.
58
- TEMA 45** La relació econòmica entre nacions. El comerç exterior. Instruments proteccionistes i alliberament de mercats internacionals. La balança de pagaments. La Unió Europea: el nou marc de les relacions econòmiques. ....
76
- TEMA 46** L'empresa. Elements. Objectius. Criteris de classificació de les empreses. Les àrees funcionals de l'empresa. ....
91
- TEMA 47** L'empresa com a organització. Organigrames. Estructures organitzatives. Noves tècniques d'organització.....
106
- TEMA 48** La comunicació a l'empresa. Nivells, tipus i tècniques de comunicació. Etapes d'un procés de comunicació. La comunicació informal. Dificultats i barreres comunicatives. Xarxes de comunicació. El control de la informació. ....
117

TEMA 49 Investigació de mercats. Anàlisi de la competència. Estratègies de producte, preus i distribució. La promoció. Tècniques de vendes. La publicitat: objectius i medis. Tècniques d'atenció al client.	133
TEMA 50 La negociació a l'empresa. Concepte i elements. Tipus de negociació. Estratègies i tàctiques de negociació. Fases d'un procés negociador. Personalitat dels negociadors. Conflicte i mediació. La solució de conflictes. Qualitats del mediador.....	147
TEMA 51 Resolució de problemes i presa de decisions a l'àmbit laboral: Fases, avaluació de riscos i estratègies. Tècniques per fomentar la creativitat, estudiar i resoldre problemes.	159
TEMA 52 La direcció a l'empresa. Estils de direcció. Les funcions de direcció. Habilitats de direcció. L'autoritat a l'empresa. La delegació d'autoritat. El comandament intermedi a l'organització.	174
TEMA 53 El finançament a l'empresa: fonts. Els costos empresarials. Classificació. Fixació del preu de venda. Llíndar de rendibilitat o punt mort.....	188
TEMA 54 La documentació administrativa i comercial de l'empresa. Gestió d'existències. Llibres de comptabilitat. Impostos que afecten l'activitat econòmica de l'empresa. Altres tributs. Calendari fiscal.....	202
TEMA 55 El funcionament econòmic de l'empresa. Concepte de patrimoni. Elements. Representació comptable del patrimoni. Principals ràtios financeres. Anàlisi econòmic-financer d'una petita empresa.....	217
TEMA 56 El procés de creació d'una petita empresa. Localització de l'empresa. Estudi de mercat i anàlisi del sector. Elecció de la forma jurídica. Pla de viabilitat econòmica. Tràmits legals per la constitució i posada en marxa, subvencions.....	232
TEMA 57 La prevenció de riscos laborals: conceptes bàsics. normativa espanyola i comunitària. altres disposicions.	253
TEMA 58 anàlisi dels factors de risc laboral: físics, químics, biològics i organitzatius. la seva incidència en la salut.....	267
TEMA 59 L'accident de treball. l'origen dels accidents i la teoria de la casualitat. costos de la sinistralitat laboral.....	283
TEMA 60 La malaltia professional: concepte legal i la seva problemàtica. classificació. principals malalties professionals.....	296
TEMA 61 Mesures de prevenció i protecció dels riscos laborals. concepte i classes. elaboració del mapa de riscos.	308
TEMA 62 Etapes de l'acció preventiva. inspeccions de seguretat: metodologia. fases i tipologia de la investigació d'accidents. control estadístic d'accidents.	318
TEMA 63 Condicions generals dels centres de treball. senyalització. el pla d'emergència.	329
TEMA 64 El factor humà i la seva relació amb la prevenció laboral. actuacions preventives en selecció de personal. la formació dels treballadors. els equips de protecció individual i col·lectiva.	340

TEMA 65 Organització de la prevenció. els serveis de prevenció. drets i obligacions de treballadors/es i empresaris/es en matèria preventiva. responsabilitats legals.	354
TEMA 66 Protecció davant les màquines. el risc elèctric: conceptes bàsics i mesures de protecció. el foc: sistemes de detecció i extinció en funció del tipus de foc. normativa legal.	366
TEMA 67 Salut laboral i noves tecnologies. principals riscos que deriven de les mateixes. noves patologies emergents. mesures de prevenció i protecció davant les noves tecnologies.	377
TEMA 68 Salut laboral i qualitat de vida. Elements que determinen el grau de satisfacció laboral. Medi ambient i treball. La protecció mediambiental.	389
TEMA 69 Primers auxilis: principis generals en l'aplicació. prioritats d'actuació. la farmaciola a les empreses. cremades. hemorràgies. fractures. la reanimació càrdio-respiratòria. transport d'acidentats.	395

TEMA 40

L'ECONOMIA COM A CIÈNCIA. EL CONCEPTE D' ESCASSETAT I L'ÚS ALTERNATIU DELS BÉNS. L'ACTIVITAT ECONÒMICA. ELS FACTORS PRODUCTIUS. COSTOS D'OPORTUNITAT. LA POBLACIÓ COM A CONDICIONANT DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA.

- 0. INTRODUCCIÓ. JUSTIFICACIÓ.
- 1. L'ECONOMIA COM A CIÈNCIA.
  - 1.1 CONCEPTE.
  - 1.2 ECONOMIA POSITIVA I NORMATIVA.
  - 1.3 MACROECONOMIA I MICROECONOMIA.
  - 1.4 HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA ECONÒMICA.
  - 1.5 EL CONCEPTE D'ESCASSETAT I L'ÚS ALTERNATIU DELS BÉNS.
  - 1.6 BÉNS I NECESSITATS.
- 2. L'ACTIVITAT ECONÒMICA.
- 3. ELS FACTORS PRODUCTIUS.
- 4. ELS COSTOS D'OPORTUNITAT.
- 5. LA POBLACIÓ COM A CONDICIONANT DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA.
- 6. CONCLUSIONS. EL TEMA AL CURRÍCULUM I AL SISTEMA EDUCATIU

0. INTRODUCCIÓ. JUSTIFICACIÓ

Segons estableix la *Ley Educativa: Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, LOE, modificada por la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la Calidad Educativa, LOMCE, en la seva Capítulo V, en el cual regula la Formación Profesional*, la Formació Professional del sistema educatiu comprèn la Formació Professional Bàsica i els Cicles Formatius de Grau Mitjà i de Grau La seva superior, amb una organització modular, de duració variable, que integren els continguts teòrics i pràctics adequats a diferents camps professional. La formació Professional té com a finalitat preparar l'alumnat per a l'activitat en un camp professional i facilitar la seva adaptació a les modificacions laborals que poden produir-se, contribuir al seu desenvolupament personal i a l'exercici d'una ciutadania democràtica, i permetre la seva progressió en el sistema educatiu i al sistema de formació professional per a l'ocupació, així com l'aprenentatge al llarg de la seva vida.

La *Ley Orgánica 5/2002, de 19 de junio, de cualificaciones y de Formación Profesional*, estableix que la qualificació professional s'obtindrà mitjançant un seguit de competències professionals que poden ser adquirides amb la formació del sistema educatiu, altres tipus de formació i amb l'experiència laboral.

Citant l'*Artículo 3 del Real Decreto 1147/2011, de 29 de julio, por el que se establece la ordenación general de la Formación Profesional en el sistema educativo*, un dels objectius generals de la Formació Professional és "Comprendre l'organització i característiques del sector productiu corresponent, els mecanismes d'inserció professional, la seva legislació laboral i els drets i deures que se'n deriven de les relacions laborals".

Les referències anteriors posen de manifest la importància del tema en el context educatiu, com a part de la Formació Professional. El mòdul de Formació i Orientació Laboral és fonamental per a aconseguir aquests objectius.

La matèria desenvolupada en aquest tema és totalment vigent, donat al pes que tenen les empreses i l'economia a la societat actual i a la dinàmica de les relacions laborals.

Dominar els conceptes bàsics de la ciència econòmica i la seva dinàmica és fonamental per a l'alumnat de FOL. L'activitat econòmica forma part de la nostra vida diària i és per això que cal familiaritzar-se amb ella. En aquest tema analitzarem conceptes com per exemple economia, macroeconomia, microeconomia, necessitats i béns o factors productius.

1. L'ECONOMIA COMO A CIÈNCIA

Abans de definir l'Economia com a ciència, cal esmentar que hi ha diferents punts de vista de certs conceptes, segons l'enfocament adoptat. Destaquem l'enfocament objectiu i l'enfocament la sevabjectiu. Així, tindrem la definició objectiva i la definició la sevabjectiva, que fan referència a dues teories del valor (objectiu i la sevabjectiu).

L'objectiu de l'Economia és estudiar la correcta distribució dels recursos escassos per tal de satisfer les necessitats del ésser humà. Dit d'altra manera, analitza la relació entre els recursos, que són de caràcter limitat, i les necessitats, que són de caràcter il·limitat.

Els problemes bàsics que trobem són els derivats de l'existència de recursos escassos i necessitats il·limitades. Amb els recursos escassos es produeixen béns i serveis que satisfan necessitats. Per tant, l'Economia és la ciència de l'elecció.

1.1 CONCEPTE

El terme **Economia** prové de dos vocables grecs: *OIKOS*, que significa *casa*, en el sentit de patrimoni, i *NOMOS*, que vol dir *administrar*. Per tant, etimològicament parlem de 'l'administració d'una casa o família'.

L'Economia és la ciència social que estudia les relacions socials relacionades amb els processos de producció, intercanvi, distribució i conla sevam de béns i serveis com a medis de satisfacció de necessitats humanes, i rela sevaltat individual i col·lectiu de la societat.

Altres doctrines ajuden a seguir avançant en aquest estudi:

- La psicologia i la filosofia intenten explicar com es determinen els objectius.
- La història registra el canvi d'objectius en el temps.
- La sociologia interpreta el comportament humà en un context social.
- La ciència política explica les relacions de poder que intervenen en los processos econòmics.

L'Economia és la ciència que tracta de l'escassetat. Les necessitats humanes són il·limitades i els medis per satisfer-les són limitats, d'aquí la necessitat que existeixi una ciència com aquesta.

També és una ciència d'elecció. Estudia la manera en què els individus decideixen utilitzar recursos produc-

tius escassos i limitats (terra, treball, capital i iniciativa empresarial) per a produir els béns que demanda la societat de conla sevam.

L'Economia és una ciència social que no té una definició única, ni tots els autors es posen d'acord en l'objecte d'estudi d'aquesta. Segons Adam Smith, és la causa de la riquesa de les nacions. D'altra banda, David Ricardo defensa que és la distribució de la riquesa entre les classes socials. En canvi, Marx la defineix com la dinàmica del sorgiment, el desenvolupament i la crisi del capitalisme. Per Alfred Marshal, és la maximització de la satisfacció individual davant el problema d'objectius múltiples i recursos escassos i Keynes diu que és la política que permet assolir una ocupació total.

En síntesi, els components bàsics d'una definició d'Economia s'ha de centrar en qui és el seu la sevabjecte, els límits dels fenòmens a analitzar i si es tracta d'observar el mercat o de realitzar accions per a corregir-lo.

L'Economia és una ciència social, no una ciència exacta.

1.2 ECONOMIA POSITIVA I NORMATIVA

- L'economia positiva es limita a la descripció dels fenòmens econòmics. L'anàlisi econòmic és el relavaltat del desenvolupament de diverses tècniques per a analitzar millor i en profunditat aquests fenòmens.

La ciència econòmica positiva constitueix l'Economia política. Analitza els fenòmens econòmics tal i com tenen o poden tenir lloc. Estudia les seves causes i les seves conseqüències i estableix teories que expliquen el seu mecanisme. La política econòmica està formada per teories econòmiques.

- L'economia normativa opina sobre els objectius a assolir per l'activitat econòmica, tant pels individus com per a l'Estat.

Els diferents sistemes d'economia normativa són el liberalisme econòmic, el socialisme i el mercantilisme. Parlem, així, de Política econòmica.

1.3 MACROECONOMIA Y MICROECONOMIA

Tot i que aquests conceptes seran analitzats en altres temes, vet aquí una descripció d'aquests conceptes bàsics en Economia, els quals formen part de l'Economia Política:

- Macroeconomia. Estudia l'economia como un tot. S'ocupa de l'economia en el seu conjunt, a nivell global: la producció, l'ocupació, els preus, la inflació, etc. Tot són grans variables econòmiques.

Els objectius d'un sistema macroeconòmic són el creixement de la producció i el conla sevam, el creixement de la taxa d'ocupació, la baixa inflació i l'equilibri exterior. Per tal d'assolir aquests objectius existeixen instruments com ara la política fiscal, monetària, de rendes o d'economia exterior.

- Microeconomia. Estudia les unitats econòmiques elementals: famílies, empreses i govern. La unitat primordial és l'empresa.

La microeconomia s'encarrega de la producció en l'empresa, el conla sevam, el mercat, etc. estudia la manera en què els individus i les empreses es relacionen. La frontera entre microeconomia i macroeconomia no sempre és ben definida. A més, ambdós estan relacionades i influeixen l'una en l'altre.

1.4 HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA ECONÒMICA

Els primers autors que s'enfronten als fets econòmics els observen des d'una òptica ètica o moral. Hi ha una base comú a tots els comentaris d'**Aristòteles**, dels tractadistes romans, dels **escolàstics**. Tracten de jutjar moralment qüestions com ara el tipus d'interès, el preu just o les relacions laborals amo-esclau. Aquest enfocament es manté durant tota l'Edat Mitjana.

Al segle XV es produeix un salt epistemològic amb el sorgiment del **mercantilisme**. No es tracta ja de jutjar moralment, sinó de recomanar els governants mela seves polítiques que enriqueixin el país. L'economia mundial és vista com un joc en el qual l'enriquiment d'un implica necessàriament l'empobriment de l'altre. Aconsellen l'acumulació de metalls nobles (**Bullonismo**) i estudien els diners, que per primera vegada és considerat com una mercaderia més i el seu valor depèn de l'escassetat o l'abundància relativa.

A mitjans del s. XVIII, un grup d'intel·lectuals francesos dirigits per F.Quesnay considera que la riquesa circula entre tres grups socials: la classe productiva (agricultors), la classe estèril (artesans i comerciants) i els propietaris (noblesa, clergat i funcionaris).

L'Estat ha de mantenir aquest **Ordre Natural** mitjançant tres regles: el dret a la propietat, la llibertat econòmica (el *laissez faire, laissez passer*) i la seguretat en el gaudiment d'aquests drets i deures.

La publicació, en 1776, del llibre "La Riquesa de les Nacions" d'Adam Smith és considerat l'origen de l'Economia com a ciència. Un dels seus objectius principals va ser la denúncia de les idees mercantils restrictives de la lliure competència que eren encara comuns en aquella època.

Segons Smith, l'Estat havia d'abstenir-se d'intervenir en l'economia, ja que, si els homes actuaven lliurement en la recerca del seu propi interès, havia una **ma invisible** que convertia els seus esforços en beneficis per a tothom. Adam Smith va tenir molts seguidors, que componen l'**escola clàssica**.

El corrent principal que va emanar de l'escola clàssica va ser el **neoclassicisme**. Les seves aportacions inclouen els conceptes de cost d'oportunitat, cost marginal, utilitat marginal i equilibri general, que encara avui dia segueixen sent el cos principal dels manuals d'economia. Són les conductes dels productes i els conla sevamidors tractant de maximitzar els seus beneficis i la seva utilitat els que condueixen a una situació d'equilibri general. El preu de totes les coses és el rela sevaltat de l'equilibri entre la seva oferta i la seva demanda.

En 1936, J.M. Keynes va publicar la seua "**Teoria General de l'Ocupació, l'Interés i els Diners**". Les decisions d'estalvi les prenen uns individus en funció dels seus ingressos, mentre que les decisions d'inversió les prenen els empresaris en funció de les seves expectatives. No hi ha cap raó per la qual estalvi i inversió hagin de coincidir.

Quan les expectatives dels empresaris són favorables, un alt volum d'inversió provoca una depressió. L'Estat pot impedir la caiguda de la demanda augmentant les seves pròpies despeses.

Paul Samuelson realitza la síntesi teòrica entre diferents corrents creant el **neokeynesianisme** com a fusió de la teoria neoclàssica amb la keynesiana.

Durant els anys 50 y 70 del s.XX, els **monetaristes** van mantenir un esperit crític, condemnant l'excessiu pes de l'Estat i proposant alternatives basades en les més tradicionals mela seves de tipus monetari. La crisi econòmica dels anys setanta, al presentar simultàniament inflació i atur – situació inexplicable pels

esquemes keynesians –, els va donar la raó en moltes qüestions. D'aquesta escola sorgeixen els corrents **neoliberal**s que van dominar la ciència econòmica durant els anys 70 i 80.

Durant la segona meitat del s.XX van sorgir altres corrents de la teoria econòmica que analitzaven camps aparentment dispersos i molt específics: l'Anàlisi Econòmic del Dret, l'Elecció Pública, la nova teoria de l'empresa i contractes, i l'economia de la informació, entre altres.

Actualment s'accepta que tots aquests corrents formen part d'un programa d'investigació que es coneix amb el nom de **neoinstitucionalisme**.

1.5 EL CONCEPTE D'ESCASSETAT I L'ÚS ALTERNATIU DELS BÉNS

L'ésser humà sempre ha lluitat per satisfer les seves necessitats. Aquestes són il·limitades i els recursos per a satisfer-les són limitats. En aquest apartat analitzarem el concepte d'escassetat i la relació entre els béns i les necessitats.

1.6 CONCEPTE D'ESCASSETAT

L'escassetat és un concepte relatiu, ja que el desig d'adquirir una quantitat de béns i serveis és més gran que la disponibilitat. No es tracta de la possibilitat de produir-los o no, sinó de la disparitat entre els desitjos humans i els medis per a satisfer-los.

Quan parlem d'escassetat ho fem comparant desitjos il·limitats amb béns i serveis limitats. Per tant, aquesta afecta totes les societats, desenvolupades o no.

L'**escassetat** té com a conseqüència la necessitat d'escollir. És un concepte central en Economia.

De fet, l'economia neoclàssica – escola dominant avui dia – inclou l'escassetat en la seva definició. Segons Lionel Robbins, l'Economia "és una ciència que estudia el comportament humà com la relació entre els fins i els medis escassos que tenen aplicacions alternatives".

Aquest concepte implica que no es poden aconseguir recursos la seva quantitat és suficient per a produir el necessari per a cobrir totes les necessitats. Alternativament, l'escassetat implica que no es poden aconseguir tots els objectius de la societat alhora, de manera que s'ha de seguir una política de prioritats.

El concepte d'escassetat s'aplica a tot allò que és útil. I per útil entenem tot allò que té la capacitat de satisfer necessitats humanes. Les societats humanes han desenvolupat la política per a decidir les prioritats i com satisfer-les.

Per tant, l'escassetat neix de la interrelació de les necessitats humanes i els recursos disponibles per a satisfer-les. Les necessitats humanes per conlla seva quantitat de béns i serveis excedeixen la quantitat que l'Economia pot produir amb els recursos disponibles, quedant sempre **necessitats insatisfetes**.

1.6 BÉNS I NECESSITATS

La **necessitat** és la sensació de carència d'alguna cosa juntament amb el desig de satisfer-la. Com hem vist, l'escassetat prové del fet que els desitjos siguin il·limitats, a diferència dels béns.

Són exemples de necessitat la gana, el fred, l'afecte, la realització o el poder. Les necessitats són inherents a l'ésser humà.

Maslow sosté la teoria de la Jerarquia de les necessitats:

- » Necessitats fisiològiques, menjar, beure, vestimenta i habitatge.
- » Necessitats de seguretat i protecció.
- » Necessitats de pertinença, afecte, amor i amistat.
- » Necessitats d'autoestima, èxit i prestigi.
- » Necessitats d'autorealització, d'allò que som capaços de fer.

La teoria de Maslow serà analitzada en detall a un altre tema.

Per tant, la necessitat o desig pren la forma d'un producte, marca o empresa.

Per exemple: tenim set, necessitat d'hidratar-nos, i desitgem un got d'aigua per a satisfer la necessitat.

Per principi, les necessitats no es creen, existeixen. El que sí es crea o fomenta és el desig. El paper del marketing és detectar necessitats que es puguin transformar en oportunitats de negoci, produir productes / serveis, i despertar el desig per aquests. En altres paraules, pretén convèncer els conla sevamidors que la millor opció per satisfer les seves necessitats és el allò que ha desenvolupat la seva empresa.

Existeixen necessitats individuals i necessitats socials, col·lectives i públiques, vitals o secundàries. Si volem satisfer-les, haurem de conla sevamir béns o serveis. Els béns són aquells medis que satisfan – directa o indirectament – els desitjos o necessitats dels éssers humans.

Un **bé** és un objecte material o servei que produeix certa satisfacció d'un desig o necessitat. Parlem de **béns lliures** (o il·limitats) si l'accés a aquests no és exclòible i són disponible en grans quantitats. En canvi, els **béns econòmics** (o escassos) generalment existeixen en quantitats limitades i la seva assignació segueix algun tipus de procediment econòmic, com pot ser el mercat o el racionament. Per exemple, un bé lliure seria l'aire que respirem, que és abundant i, com que és necessari, no és la sevasceptible d'assignació mitjançant procediments econòmics. Els productes la sevasceptes a un preu o condicions restringides d'accés serien exemples de béns econòmics.

Podem classificar els béns segons diferents criteris:

- Segons la seva duració: peribles (aliments) i durador (automòbil).
- Segons la seva utilització: de consum o de capital.
- Segons la seva naturalesa: béns materials (producte) o serveis (reparació).
- Segons la seva relació con altres béns: complementaris o substitutius.

2. L'ACTIVITAT ECONÒMICA

Com ja hem vist a l'apartat anterior, el problema principal de l'Economia és l'escassetat. Tenint això en compte, podem definir com activitat econòmica aquella activitat humana encaminada a satisfer necessitats mitjançant la producció de béns i serveis amb recursos escassos susceptibles d'usos alternatius.

Els béns es produeixen gràcies a la utilització dels factors productius als que ja hem fet referència. En les economies de caire capitalista, com la nostra, la producció es du a terme fonamentalment a través d'empreses, que són les entitats encarregades d'organitzar aquests factors, amb la intenció d'obtenir un benefici després de la venda dels béns produïts.

Si ens referim al conjunt d'un país, l'activitat econòmica es classifica a efectes macroeconòmics en sectors econòmics. Un sector econòmic és el conjunt d'activitats productives o comercials que tenen característiques d'homogeneïtat i conformen una àrea econòmica que pot ser estudiada globalment.

- Classificació dels sectors econòmics.

Les diferents classificacions sectorials tenen com objectiu facilitar l'elaboració d'estadístiques que permetin mesurar el nivell d'activitat econòmica i realitzar comparacions temporals amb altres països. En funció de l'aspecte de la realitat que interressi estudiar, es poden utilitzar diferents criteris per a realitzar les classificacions sectorials:

Atenent el subjecte de l'activitat es poden distingir el sector privat (part de l'economia regida per unitats econòmiques privades, que pertanyen a particulars) del sector públic (reflecteix la intervenció de l'Estat en l'economia i format per administracions, empreses i entitats financeres públiques).

Segons l'origen geogràfic de les unitats econòmiques que intervenen en les transaccions, parlem de sector exterior (transaccions realitzades per les unitats econòmiques del país amb les d'altres països) i de sector interior (conjunt d'activitats econòmiques realitzades a l'interior d'un país).

En funció de la importància en el sector per la economia del país, s'estableix el sector bàsic (importància tradicional tot i que a l'actualitat passi per un període de dificultats), el sector clau (fonamental per la seva capacitat d'arrossegar i influir sobre altres sectors) i el sector punta (amb creixement superior a la mitjana i amb activitats que impliquen les noves tecnologies).

- Classificació tradicional

La classificació tradicional estableix tres grans sectors: primari, secundari i terciari; darrerament, alguns autors han afegit el sector «quaternari» a causa de l'enorme amplitud i expansió de l'últim.

El **SECTOR PRIMARI** comprèn totes les activitats que es basen en l'extracció de béns i recursos procedents del medi natural: agricultura, ramaderia, pesca, caça, explotació forestal i mineria.

Molts dels productes que s'obtenen d'aquestes activitats no necessiten cap transformació, o molt lleu, abans del seu consum, com poden ser les taronges, les sardines o la carn de xai. Alguns, però, s'utilitzen com matèries primes per a diverses indústries, com ara el cotó per a fabricar teixits o la cel·lulosa dels arbres per a fabricar paper.

Les activitats primàries es desenvolupen en zones rurals, marítimes i forestals, normalment allunyades de les grans ciutats. Als països desenvolupats, aquestes tasques ocupen a una proporció petita de la població activa (inferior al 10 %), mentre que als països subdesenvolupats poden arribar a involucrar el 50% de la població.

El **SECTOR SECUNDARI** agrupa les activitats econòmiques encarregades de la transformació dels béns i recursos extrets del medi natural en productes elaborats. Les activitats essencials del sector són la construcció i la indústria. Les indústries solen situar-se a les ciutats i rodalies.

- » Actualment, el sector industrial es caracteritza per:

- » L'ús de maquinària cada vegada més sofisticada.
- » La reducció de la mà d'obra com a conseqüència de l'ús de màquines i robots.
- » Alta preparació i especialització del treballadors.

El número de treballadors al sector secundari és molt baix als països subdesenvolupats (al voltant del 10 %) i moderat als desenvolupats (sobre el 30%) a causa de la robotització de la indústria.

El **SECTOR TERCIARI** s'ha utilitzat com una mena de calaix de sastre on, per exclusió, s'inclouen totes les activitats que no produeixen béns materials de forma directa i, per tant, no pertanyen als altres sectors essencials. Aquestes activitats s'anomenen «serveis»

Actualment, sota aquesta denominació trobem el comerç, l'hoteleria, els transports i les comunicacions, les finances, activitats auxiliars a les anteriors (assessoria, informàtica, etc.), serveis socials, activitats d'esbarjo i d'altres.

Dins d'aquesta varietat, podem diferenciar-ne quatre tipus principals:

- » Serveis de distribució. Posen en mans de la població els productes que consumeix, com el comerç i els transports.
- » Serveis a empreses i la banca. Intenten facilitar el seu funcionament mitjançant la concessió de crèdits, assessorament jurídic fiscal, disseny, etc. la
- » Administració pública i serveis socials. Totes les activitats finançades per l'Estat destinades a regular el funcionament de la societat i a millorar la qualitat de vida de la població
- » Serveis personals. Intenten cobrir les demandes de la població en aspectes tan variats com el turisme, els espectacles o la reparació de vehicles i més.

SECTOR QUATERNARI O D'INFORMACIÓ: El sector quaternari és un sector de nova concepció que complementa els tres sectors tradicionals. Compta amb activitats relacionades al valor intangible de la informació, és a dir, la gestió i la distribució d'aquesta. En aquest sector s'engloben activitats especialitzades d'investigació, desenvolupament, innovació i informació. Aquest nou enfocament neix del concepte de societat de la informació o societat del coneixement, basat en el concepte de societat postindustrial, encunyat per Daniel Bell.

3. ELS FACTORS PRODUCTIUS

Existeixen uns recursos o factors productius per a que la producció de béns i serveis es dugui a terme i podem satisfer les nostres necessitats.

Els economistes clàssics consideraven que per produir béns i serveis era necessari utilitzar els següents recursos o **factors productius**: la terra, el treball i el capital. Aquesta classificació de factors segueix sent molt utilitzada actualment.

Per **terra** entenem no només el sòl, també la terra urbanitzada, els recursos miners i els recursos naturals en general.

Per **capital** entenem el conjunt de recursos produïts per les persones per tal de fabricar béns i serveis. Per

exemple, tenim la maquinària o les instal·lacions industrials. Cal remarcar que la paraula 'capital' s'utilitza sovint de manera incorrecta per parlar d'una gran quantitat de diners. Només considerem els diners capital quan vagi a ser utilitzat per produir béns i serveis; en aquest cas serà capital financer. També existeix el capital físic o real (edificis o maquinària), el capital humà (educació, experiència...).

Per **treball** entenem l'activitat humana, tant física com intel·lectual. En realitat, tota activitat productiva realitzada per un ésser humà requereix sempre algun esforç físic i de coneixements previs.

Els clàssics pensaven que per créixer econòmicament i produir més era suficient amb augmentar la quantitat de factors disponibles, principalment el treball i el capital. Ara sabem que el paper més important pel creixement econòmic roman als avanços del coneixement científic i tècnic. Podríem afegir, doncs, dos factors productius més: els **coneixements** humans que estan incorporats al factor treball (el "know-how") i la **tecnologia**, o tècnica, incorporada al capital. Cal també tenir en compte la **iniciativa empresarial**.

Frontera de possibilitats de producció. Per produir amb recursos limitats i satisfer necessitats il·limitades estem obligats a triar. Al següent apartat veurem els costos d'oportunitat i la frontera de les possibilitats de producció.

4. ELS COSTOS D'OPORTUNITAT

El cost d'oportunitat és allò al que es renuncia quan s'opta per alguna cosa. El cost d'oportunitat d'un bé o servei és la quantitat d'altres béns o serveis als que renunciem per obtenir-los. A la vida quotidiana hem de prendre decisions constantment (Ex: Si estalvio per l'entrada d'un habitatge no podré comprar-me un cotxe gaire car...).

El problema de l'elecció és un assumpte que l'Economia planteja a les persones, famílies, empreses o a l'Estat. Els governs han d'escollir entre construir escoles o hospitals o augmentar la dotació en altres partides com les despeses bèl·liques. Les famílies generalment han de decidir, per exemple, si compren un electrodomèstic o marxen de vacances un cap de setmana. Les empreses també han de decidir si destinen més diners a I+D o a obrir una altra seu.

Així, el cost d'oportunitat de comprar un automòbil seria la quantitat d'altres béns als quals renunciem, com per exemple l'entrada d'un habitatge.

La frontera de possibilitats de producció mostra la quantitat màxima possible d'uns béns o serveis que poden produir una determinada economia amb els recursos i la tecnologia disponibles i donades les quantitats d'altres béns i serveis que també produeix. Quan els recursos són utilitzats plena i eficientment, hem de renunciar a produir alguns béns a favor d'altres.

La frontera de possibilitats de producció comporta altres conceptes essencials:

- » Escassetat de recursos, como ja hem vist anteriorment.
- » Cost d'oportunitat. Hem de triar i sacrificar uns béns per obtenir-ne d'altres.
- » Producció potencial. És la producció màxima.

OPCIONS	ORDINADORS	MÒBILS	COST D'OPORTUNITAT
1	0	18	1
2	1	17	3
3	2	14	5
4	3	9	

Existeixen situacions eficients i ineficients. Si combinem de manera eficient la producció de dos béns, estarem als punts de la frontera de possibilitats de producció. Per exemple, segons el quadre anterior, al produir 3 ordinadors i 9 mòbils estarem a una producció eficient. Si produïm 2 ordinadors i només 9 mòbils, estarem produint de manera ineficient.

Per aconseguir produir 3 ordinadors i 18 mòbils no podem fer-ho amb la mateixa situació econòmica, per molt eficient que sigui, ja que aquesta manera de produir és molt per sobre de la frontera de possibilitats de producció. Per fer-ho, s'haurà d'augmentar la capacitat productiva de l'economia. Es tracta del creixement econòmic i seria possible amb millores tècniques, augment del volum del capital, més personal laboral o nous recursos naturals.

Així doncs, podem afirmar que la FPP d'una economia és una frontera, donat que delimita dues regions, una on l'economia està malgastant recursos (per sota de la FPP) i una altra que no es pot aconseguir (per sobre de la FPP). Els punts situats en la FPP representen assignacions eficients, en el sentit que la societat no pot produir una major quantitat d'un bé sense produir una quantitat inferior d'un altre.

5. LA POBLACIÓ COM A CONDICIONANT DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA

La població como a factor determinant de l'activitat econòmica es pot analitzar des de dos punts de vista:

- La demanda. Consumeix perquè té necessitats.
- L'oferta. Proporciona força de treball.

Les famílies perceben ingressos que obtenen de la seva feina (produeixen béns i serveis), de les transferències de l'Estat o del seu propi patrimoni. Aquests ingressos són utilitzats per comprar béns de consum, estalviar o pagar impostos i altres càrrecs. Són una part fonamental del mercat de treball, on ofereixen els seus serveis i reben un salari a canvi.

La població és capaç de modificar l'oferta i la demanda agregada, ja que és la receptora de la política fiscal i monetària. Per tant, la població és un recurs productiu fonamental i alhora una font de consum.

És fonamental que un país tingui una població formada, amb iniciativa i investigadora, ja que aporta els recursos humans, explota els recursos naturals i acumula o inverteix el capital i perfecciona la tecnologia.

L'Estat del Benestar procura que els drets, com ara la sanitat i l'educació, arribi a tothom. Així, la força productiva és molt més eficient.

El nivell d'iniciativa i d'innovació tecnològica d'una població també influeix en la manera de produir, qualitativa i quantitativament.

Una societat que fomenti la iniciativa privada, la investigació i el desenvolupament o la formació comptarà

amb una activitat econòmica florent.

Una societat ètica serà solidària i no perjudicarà el medi ambient a l'hora de produir.

Una societat en la que els recursos siguin malgastats i només en mans d'uns quants tindrà la taxa d'atur elevada i la d'ocupació baixa, per tant, tindrà una activitat econòmica poc satisfactòria.

6. CONCLUSIÓ. EL TEMA AL CURRÍCULUM I EL SISTEMA EDUCATIU.

Segons l' *artículo 40 de la LOE (2/2006), modificado por la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre para la mejora de la calidad educativa*, la Formació Professional al sistema educatiu contribuirà a que l'alumnat adquireixi les capacitats que els permetrà desenvolupar la competència general corresponent a la qualificació o qualificacions objectes dels estudis realitzats.

El tema anteriorment desenvolupat contribueix a l'adquisició d'objectius i resultats d'aprenentatge establerts a la Normativa dels diferents cicles professionals a través dels mòduls de FORMACIÓ I ORIENTACIÓ LABORAL.

L'economia i les seves matèries afins tenen un gran pes a la nostra societat i en les activitats laborals. Gairebé totes les accions tenen una conseqüència econòmica. El món del treball està immers en les activitats econòmiques.

Conèixer la dinàmica del finançament a l'empresa és fonamental per l'alumnat, futurs treballadors/es, empresaris/es i ciutadans/es.

També és important que coneguin termes com escassetat, producció de béns i serveis o macroeconomia i aquells conceptes explicats anteriorment, com les relacions entre la oferta i la demanda, la frontera de possibilitats de producció o els sectors productius.

6. BIBLIOGRAFIA

TRATATS I MANUALS

MOCHÓN, F. **Economía**. Ed. McGraw-Hill Interamericana. 3ª Edición. Madrid. 2007

SAMUELSON, P.A. **Economía**. Ed. McGraw-Hill Interamericana. 18ª Ed. Madrid. 2006

SAMUELSON, P.A. **Macroeconomía**. Ed. McGraw-Hill Interamericana. 18ª Ed. Madrid. 2006

SAMUELSON, P.A. **Microeconomía**. Ed. McGraw-Hill Interamericana. 18ª Ed. Madrid. 2006

MANKIW, G. **Principios de economía**. Ed. Thompson Paraninfo. 4ª ed. Madrid. 2007

UOC. **Manual de Economía del Trabajo**. Grupo Planeta.

REVISTES ESPECIALITZADES

REVISTA EMPRENDEDORES. Ed. Hachette Philipachi. VV.AA. REVISTA CAPITAL.

PÀGINES WEB

<http://www.ine.es>

<http://www.cincodias.es>

<http://www.emprendedores.es>

<http://www.capital.es>

<http://www.uoc.edu>

<http://www.ccoo.es>

<http://www.auladeeconomia.com>

<http://www.cea.es> <http://www.ecomur.com>

<http://www.minhap.gob.es/es-ES/Paginas/Home.aspx>

<http://www.imf.org/external/spanish/pubs/ft/bop/2007/bopman6s.pdf>

REFERÈNCIES LEGISLATIVES

SISTEMA EDUCATIU I PROCÉS SELECTIU (Normativa del procés selectiu)

- **LEY ORGÁNICA 2/2006** de Educación (L.O.E.)
- **LEY ORGÁNICA 8/2013**, para la mejora de la calidad educativa (L.O.M.C.E.)
- **LEY ORGÁNICA 5/2002**, de las Cualificaciones y la Formación Profesional.
- **REAL DECRETO 1128/2003**, por el que se regula el Catálogo Nacional de Cualificaciones Profesionales, modificado por el R.D. 1416/2005
- **REAL DECRETO 1147/2011**, de 29 de julio, por el que se establece la ordenación general de la formación profesional del sistema educativo.
- **REAL DECRETO 127/2014**, de 28 de febrero, por el que se regulan aspectos específicos de la Formación Profesional Básica de las enseñanzas de formación profesional del sistema educativo, se aprueban catorce títulos profesionales básicos, se fijan la sevas currículos básicos y se modifica el Real Decreto 1850/2009, de 4 de diciembre, sobre expedición de títulos académicos y profesionales correspondientes a las enseñanzas establecidas en la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. Posteriormente el Real Decreto 356/2014, de 16 de mayo, amplió en siete nuevos títulos profesionales básicos los catorce títulos establecidos inicialmente en el Real Decreto 127/2014, de 28 de febrero.

ESPECIFICA DEL TEMA

NORMATIVA INDICADA ALS CONTINGUTS CONSTITUCIÓ ESPANYOLA.

Ley Orgánica 3/07 para la Igualdad Efectiva de Muejeres y Hombres

Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible.